
Centre for European Studies
linjaa tutkimusta Euroopan Unionissa
Risto Harisalo
Tampereen yliopisto

Euroopan Unioni on niin monimutkainen kokonaisuus, että sen tutkimusta on ohjattava strategisilla linjauksilla. Strategiset linjaukset suuntaavat tutkijoiden huomion Unionin tulevaisuuden kannalta tärkeisiin aiheisiin. Eurooppa-tutkimuksen keskuksen alaisena toimivan Akateemisen Neuvoston (Academic Council) suositukset tutkimusta ohjaaviksi strategisiksi painopisteiksi ovat seuraavat:

Vaalit EU:ssa

Euroopan parlamentti on unionissa ainoa toimielin, jonka jäsenet valitaan suorilla vaaleilla joka viides vuosi. Vaaleissa noudatetaan suhteellista vaalitapaa. Vaalit ovat jo rutiinia, sillä ensimmäiset vaalit pidettiin jo vuonna 1979. Koska parlamentin asemaa yhteisön päätöksenteossa on jatkuvasti vahvistettu, vaaleissa on kysymys huomattavasti enemmän kuin rutiinista.

On tärkeää tutkia millaisia odotuksia eri maissa äänestäjillä on vaaleista ja parlamentin mahdollisuuksista vastata niihin. Yhtä tärkeää on ymmärtää millaisin tavoittein ja intressein ehdokkaat käyvät vaaleihin. Äänestäjien ja ehdokkaiden yhteisvaikutus määrittää aikanaan parlamentin toimintaa.

Vaaleissa ei ole kysymys vain uusien vaatimusten esittämisestä (interest-idea articulation function), vaan myös parlamentin päätösten seuraamisesta ja niiden vaikuttavuuden tunnistamisesta.

Uusi populismi

Vaikka populismia on vaikea määritellä yksiselitteisesti, sen kehityksestä, omaksu- mista toimintatavoista ja argumenteista on syytä olla perillä. Populismi on olennainen osa eurooppalaista poliittista elämää. Yhteiskunnalliset ongelmat, taloudelliset

haasteet ja poliittisessa prosessissa käsiteltävien asioiden monimutkaisuus ruokkivat populismia. Populismilla näyttäisi olevan otollinen maaperä EU:ssa lähivuosina ja siksi sen ymmärtämiseen on suunnattava tutkimuksellisia voimavaroja.

Hyvä hallintotapa

Hyvällä hallintotavalla (governance) tarkoitetaan Unionin toimielinten yleisesti hyväksytyihin arvoihin, periaatteisiin ja normeihin nojaavaa toimintaa. Hyvä hallintotapa koskettaa kaikkia kysymyksiä, EU:n laajentumista, toimielinten toimintaa ja niiden keskinäisiä suhteita, tehtyjen sopimusten noudattamista (Lissabonin sopimus jne.), sektoripolitiikat ja Unionin sisä- ja ulkopolitiikkaa.

Hyvä hallintotapa ohjaa poliittis-hallinnollisen päätöksenteon valmistelua, päätösten tekoa, täytäntöönpanoa ja seurantaunionissa. Siinä otetaan kantaa siihen, kuinka EU keskustelee kansalaisten kanssa eri vaihtoehdoista, kuuntelee heitä ja informoi heitä.

On välttämätöntä olla perillä hyvän hallintotavan tarjoamista mahdollisuuksista ja synnyttämistä ongelmista. EU:n hallintojärjestelmä, joka on hyvin monimutkainen ja vaikeasti hahmotettavissa, asettaa vaatimuksia koordinaatiolle, ohjaukselle, valvonalle ja toimintojen integroinnille.

EU:n ulkopolitiikka

EU:lla on ulkopoliittisia tavoitteita, haasteita ja velvollisuuksia, joita on välttämätöntä tutkia. Mikä on EU:n asema ja rooli globaalissa maailmassa? Kuinka EU voi reagoida Venäjään ja sen asemaan energian tuottajana? Minkä maiden kanssa EU voi tehdä strategista yhteistyötä globaalien haasteiden käsittelemiseksi?

EU:n suhteet Natoon ja USA:n kaipaavat tutkimuksen mahdollistamaa uutta ajattelua. Kuinka esimerkiksi EU:n ja USA:n väliset suhteet kehittyvät lähitulevaisuudessa? Tutkimus on tehokas keino ymmärtää Euroopassa anti-amerikkalaisuuden syitä ja seurauksia.

EU:n yhtenäisyys

EU:n yhtenäisyyttä testataan jatkuvasti monella eri suunnalla. Vuonna 2004 suoritettu laajentuminen vaikuttaa unionin sisäiseen yhtenäisyyteen. On myös hyödyllistä selvittää millaisia vaikutuksia Berliinin muurin murtumisella vuonna 1989 on ollut Unionin yhtenäisyydelle. EU:n ulkopuoliset ennakoidut ja ennakoimattomat tapahtumat koettelevat jatkuvasti unionin yhtenäisyyttä.

Lopuksi

Edellä käsiteltyjen strategisten painopisteiden tarkoituksena on suunnata tutkimusta. Ne ovat kuitenkin vain luonteeltaan ajattelua ohjaavia, suuntaa antavia, sillä Tieteellinen Neuvosto on avoin myös muita teemoja koskeville tutkimusideoille. Näistä esimerkkinä mainittakoon demografiset muutokset, muuttoliike erilaisine seurauksineen ja köyhyyden minimointi.